

נאמר בפרשת עריות ואשה אל אחתה לא תקח לצרר לגלות ערותה עליה בחייה. ודרשו: אפילו במקום שנאמר יבמה יבא עליה – לא תקח. ואף צרתה בכלל זה, שנאמר לצרר. וכל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה, כיון שפקעה זיקת יבום מכל וכל. ואף אם ירצו – אין לחלוץ, שאם אתה אומר חולצת יבוא לומר מתייבמת (כן משמע בסוגיא ומפורש בפסקי ריא"ז).

חליצה – לא נפסלה לכהונה, שאין זו חליצה כלל ועיקר (עפ"י משנה להלן יג: [וכן הדין באילוניות שחליצה. משנה עט:]). להוציא מסברת רבי יוחנן בן נורי שרצה לתקן חליצה לצרות).

והסיק רבא (ח:): ערוה עצמה אין צריך קרא לפטרה שהרי היא אסורה בכרת, רק לצרה צריך לימוד, ומאחר ולמדנו מלצרר שהצרה אסורה אין צריך לימוד לפטרה מיבום שהרי היא באיסור כרת ואין עשה דוחה איסור זה אלא צריך לימוד להתירה שלא במקום מצוה. וכן דייק רב אשי ממשנתנו (להלן ח:). רבי דרש מולקחה ויבמה – לאסור צרות של עריות במקום מצוה (= יבום) ולהתירן שלא במקום מצוה (שם).

יבם שכנס את הערוה או צרתה, דינו כבא על הערוה וענושים כרת במזיד (כי כל אשר יעשה מכל התועבת האלה ונכרתו.... והולד הבא מהם – ממזר, כדלהלן יד:).

א. מרש"י (ח: ד"ה א"כ) מבואר שאף לרבי יש עונש כרת בצרת ערוה. ואילו בתוס' (ח: ד"ה כל) משמע שלפי דרשת רבי לא למדנו כרת בצרת ערוה (וע' ערוך לנר; חדושי הגר"ט א). אך יש אומרים שלפי האמת אף רבי מודה בדבר ולא אמרו התוס' אלא לסלקא דעתין] (ע' אור לציון על התוס' שם. וכ"ד תו"י שם ובע"א. וע' דבר אברהם ח"ג י, ג; בית ישי לח).

ב. מפשט דברי רש"י והראשונים משמע שדין 'צרת ערוה' אינו שם איסור חדש אלא פטור מיבום בלבד ואיסורה משום אשת אח, אבל יש מהאחרונים שכתבו שהוא איסור מיוחד כשאר איסורי עריות (עפ"י חדושי הגר"ז על הרמב"ם), ואף חייבים עליה שתי חטאות ועוברים עליה בלאו נפרד דאשה אל אחתה לא תקח לצרר (ע' פורת יוסף; אבן האזל יבום ו, כא; שבט הלוי ח"ג רג וח"ד קפ). צרת-ערוה פוטרת צרתה מן החליצה והיבום, וכן צרתה וצרת צרתה עד סוף העולם, שנאמר לצרר (ולא לצור. רש"י. וערי"ף ונמו"י שגרסו 'לצור' ולא לצרר. ואין זה תואם עם המקרא כפי שהוא לפנינו).

א. לפרש"י (יג:). ורמב"ן, לרב אשי סברא היא ואין צריך קרא, שכיון שצרת ערוה במקום ערוה עומדת להאסר, הרי ממילא צרתה אסורה כשאר צרת-ערוה. והתוס' (בד"ה עד) מפרשים שרב אשי לא אמר סברא אלא לצרת צרת-צרתה והלאה, אבל צרת צרתה צריכה לימוד מהכתוב. ב. יש מי שכתב שזה שצרת-צרה פטורה מיבום היינו מחמת איסור 'אשת אח' שחל על צרת הערוה, והוא זה הפוטר את צרתה, ולפי זה אם יצויר שלא חל על הצרה איסור 'אשת אח', כגון שיש בה איסור אחר [שאינו פוטר מיבום, כגון נדה] המונע מאיסור אשת אח מלחול עליו – לא תיפטר צרתה (עפ"י חדושי ר' שלמה היימן א).

דף ד

ג. האם דורשים את סמיכות המקראות בתורה?

לדעת חכמים, דורשים סמיכות המקראות בכל מקום בתורה. (והסמיכו הדבר על המקרא סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר. ואפילו אין הוכחה או יתור כלשהו כ"מ בסוגיא; ראשונים). כגון לא תחסם שור בדישו. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם... דרשו בשם רבי אלעזר בן עזריה: מכאן ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה (כלומר אין סותמים טענותיה לכופה להתיבם).

רבי יהודה אינו דורש סמוכים אלא במשנה תורה, אם משום שמוכח מכך שנכתב (הלמד. עפ"י תוס' בתירוץ אחד) שלא במקומו, או משום יתור המקרא (בין מצד הלמד בין מצד המלמד).

א. התוס' כתבו שהוא הדין בכל מקום אחר בתורה כשמוכח או מיותר, דורש רבי יהודה סמוכים, אלא שבמשנה-תורה ידוע לו שכולם מוכחים או מיותרים. [לכאורה 'כולם' לאו דוקא שהרי משמע בגמרא שמיכות 'לא תחסום' ליבום אינו אלא לרבנן, וכמו שכתב הרמב"ן].

והרמב"ן כתב שבמקום אחר לעולם אינו מוכח כי כל התורה כפרשה אחת היא ואין הוכחה משינוי המקום אלא במשנה תורה, משא"כ מופנה יתכן בכל התורה ואז דורש רבי יהודה. ובראב"ן (לד) מובא שבכל התורה שנאמרה מפי הגבורה אין מוקדם ומאוחר בה, הלכך אין לדרוש סמוכים מלבד במשנה תורה שסידר משה פרשה אחר פרשה, לא סידר אלא להידרש.

ב. רבי יהודה אינו דורש סמיכות המקראות כאמור [ומשמע בסוגיא אפילו שני הכתובים סמוכים בפרשה אחת, כמו מכשפה לא תחיה. כל שכב עם בהמה מות יומת], אבל דורש 'הקש' בכל התורה [ומצינו 'הקש' אף בשני פסוקים נפרדים, כאשר מצד הענין הם מחוברים, כמו 'אם ימצא הגנב - אם לא ימצא הגנב' או כגון ע"י וי' החיבור כמו בתפלין ותלמוד תורה, 'ושנתם... וקשרתם...'. ואפילו בשתי פרשיות נפרדות יתכן שדורש רבי יהודה בכל התורה, שוי"ו מוסיף על ענין הראשון. כן צדדו בתוס']. ואף לחכמים שדורשים סמוכים - הקש עדיף מסמוכים (עתוס').

ג. יש אומרים שאפילו לחכמים, במקום שבאים ללמוד בנין אב לכל התורה, צריך שיהא הכתוב מוכח או מופנה כדי לדרוש מהסמיכות (עפ"י ריטב"א ה. ורשב"א בתירוץ אחד).

דפים ד - ה

ד. ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך; לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדו - כיצד נדרשו בסוגיא מקראות אלו?

ובגד... - לתנא דבי רבי ישמעאל, כל מקום שנאמר 'בגד' - צמר או פשתים (גילה הכתוב בנגעי בגדים שאלו קרויים בגדים). ויש חולקים וסוברים שכל המינים בכלל 'בגד'. וכן סובר רבא (כפי סוגיתנו וכוונתנו), ולא כסתמא דגמרא בשבת כו. עתוס').

נחלקו הראשונים הלכה כמי (ערמב"ם ציצת ג; תוס' מנחות לט; או"ח ט). ומכל מקום מדרבנן חייבים כל המינים לדברי הכל.

לא יעלה עליך - אפילו העלאה שאין בה הנאה מרובה כלבישה.

לא תלבש - בדומה ללבישה שיש בה הנאה, להוציא מוכרי כסות וכלים שאין בהעלאתם הנאת חימום.

שעטנו - עד שיהא שוע (= חלק, סרוק) טווי ונוז.

יש מפרשים 'נוז' - ארוג, הצמר עם הפשתים. ויש מפרשים: שזור, כל מין לבדו, וכמו 'שוע'

ו'טווי' היינו כל אחד לבדו (עתוס').

יש אומרים שאין הכוונה להצריך שלשתם אלא או שוע (ביחד) או טווי או נוז (עפ"י מאירי. ובכך

מתורצים דברי רש"י וריב"ן מקושית התוס').

צמר ופשתים - לתנא דבי רבי ישמעאל מקרא זה מיותר לדרשה שהרי כבר נאמר בהעלאה 'בגד' וידענו

שהוא צמר ופשתים, ויש ללמוד לבישה מהעלאה 'שעטנו-שעטנו' - אלא בא להפנות לדרוש סמיכות

המקרא לגדלים תעשה לך - להתיר כלאים בציצית (ומכאן שעשה דוחה לא-תעשה).

יחדו - תוכף שתי תכיפות - חיבור. תכיפה אחת - אינה חיבור.

קמו